

Силабус курсу:

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА ТА ЕТИКА ВИКЛАДЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Ступінь вищої освіти:	магістр
Спеціальність:	011 «Освітні, педагогічні науки»
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	весняний
Кількість кредитів ЄКТС:	4
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

д.пс.н., проф., Антоненко Т.Л.

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри педагогіки

посада

tl.antonenko@gmail.com

електронна адреса

+38-0990520513

телефон

месенджер

ЛК 321, за

розкладом

консультації

Цілі вивчення курсу:

Анотація навчального курсу

Метою викладання дисципліни є формування у студентів професійно-педагогічної культури, системи знань про педагогічну етику, яка характеризує моральні основи професійної праці викладача ВНЗ і стосунків, що складаються у нього зі студентами, колегами, батьками; формування моральної свідомості особистості.

Предметом дисципліни «Професійно-педагогічна культура та етика викладача вищої школи» є динамічна система духовно-світоглядних, ціннісно-сміслових, комунікативних та діяльнісно-технологічних компонентів, що об'єднуються концептуально розвиненою, гуманістично-орієнтованою свідомістю педагога. Педагогічна культура та педагогічна етика викладача ВНЗ є своєрідними фундаментальними характеристиками його особистості, що відображають особливий тип відношень між людиною та соціально-педагогічним середовищем. Знання і навички, отримані при вивченні дисципліни «Професійно-педагогічна культура та етика викладача вищої школи» будуть розвинуті при проходженні дисциплін «Основи педагогіки вищої школи», «Педагогічна психологія вищої школи».

Завдання дисципліни: ознайомлення студентів із змістом нормативних вимог педагогічної культури та етики; виявлення педагогічних факторів, які потребують морального регулювання; виявлення майбутніми педагогами власних цінностей і смислів; побудова професійної взаємодії на основі діалогу; розуміння загальних моральних понять. Знання і навички, отримані при вивченні дисципліни, будуть використовуватись у професійному контексті вчителів школи.

Результати навчання:

Знати: об'єкт, предмет професійно-педагогічної культури та педагогічної етики; зміст нормативних вимог педагогічної культури та етики; складові професійно-педагогічної культури викладача; рівні розвитку професійно-педагогічної культури; проблеми моральних цінностей освіти у сучасному світі; основні принципи педагогічної етики; психолого-педагогічні основи морального виховання і самовиховання; етичний кодекс педагога.

Вміти: володіти механізмами самоосвіти та самовиховання; використати у своїй педагогічній практиці моральні моделі поведінки з точки зору етики і професіоналізму; розрізняти категорії моралі, моральні цінності; скласти ідеальний образ викладача ВНЗ; розуміти закономірності та особливості етичного розвитку людини на різних етапах життєвого циклу; формувати власний професійний образ «Я» відносно професійно-педагогічної культури та етики; спілкуватися на основі культурного діалогу

Передумови до початку вивчення:

Для опанування дисципліни «Професійно-педагогічна культура та етика викладача вищої школи» студенти повинні мати знання з дисциплін «Педагогічна майстерність та імідж викладача вищої школи», «Педагогіка вищої школи», «Акмеологічні основи професійного та особистісного розвитку викладача», що сприятиме формуванню професійної компетенції.

Мета курсу (набуті компетентності)

- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК3. Знання і розуміння предметної та професійної області;
- ЗК5. Здатність адаптуватися і діяти в новій ситуації;
- ЗК6. Здатність виявляти, класифікувати і позитивно вирішувати проблеми;
- ЗК7. Здатність генерувати нові прогресивні ідеї (креативність);
- ЗК8. Здатність працювати в команді та будувати ефективну взаємодію між суб'єктами освітнього процесу;
- ЗК10. Здатність до навчання з високим ступенем автономії протягом життя;
- ЗК11. Здатність здійснювати професійні функції в процесі інклюзивного навчання.
- ФК1. Здатність орієнтуватися в сучасних тенденціях розвитку світової і вітчизняної освіти та передбачати їх потенційні наслідки;
- ФК2. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки в освітньо-педагогічній діяльності;

ФК8. Здатність усвідомлювати важливість професійно-педагогічної культури та етики як морального підґрунтя професіоналізму викладача вищої школи;

ФК10. Здатність до самоосвіти, професійного та особистісного розвитку протягом життя;

ФК11. Здатність управляти освітніми процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів;

ФК12. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах;

ФК13. Здатність застосовувати діагностику для визначення академічних досягнень здобувачів вищої освіти;

ФК 15. Здатність організовувати освітній процес у вищій школі в контексті ідей гуманізації, демократизації, гуманітаризації, плюралізму і варіативності навчально-виховних практик на засадах аксіологічного, антропологічного, культурологічного, синергетичного, особистісно-діяльнісного, компетентнісного, цивілізаційного підходів.

ПРН1. **Знання (ЗН)** Визначати основні характерні риси нової соціокультурної реальності, розуміти соціально-історичну обумовленість цілей розвитку освіти в Україні та за кордоном;

ПРН2. **Знання (ЗН)** Знати специфіку професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи;

ПРН3. **Уміння (УМ)** Використовувати спеціалізовані концептуальні знання на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення, для розв'язання дослідницьких задач в освітньо-педагогічній галузі;

ПРН6. **Знання (ЗН)** Опановувати систему психологічних знань і набувати практичних умінь аналізу й оцінки психологічних явищ, які породжуються умовами навчально-виховного процесу у вищій школі; використовувати психологічні методи і прийоми вивчення особистості та колективу в педагогічному процесі;

ПРН7. **Уміння (УМ)** Розвивати та удосконалювати педагогічну техніку, педагогічні здібності та професійні й особистісні якості; формувати свій позитивний професійний імідж;

ПРН9. **Уміння (УМ)** Формувати професійно-педагогічну культуру, володіти системою знань про педагогічну етику як морального підґрунтя професіоналізму викладача вищої школи;

ПРН10. **Уміння (УМ)** Організовувати систему роботи щодо формування духовно-культурних цінностей у здобувачів вищої освіти;

ПРН11. **Автономія і відповідальність (АіВ)** Визначати індивідуальну освітню траєкторію особистісного зростання та професійного становлення майбутнього фахівця;

ПРН12. **Уміння (УМ)** Організовувати освітній процес у вищій школі на засадах аксіологічного, антропологічного, культурологічного, синергетичного, особистісно-діяльнісного, компетентнісного, цивілізаційного підходів у контексті ідей гуманізації, демократизації, гуманітаризації, плюралізму і варіативності виховних практик;

ПРН13. **Уміння (УМ)** Використовувати потенціал креативності в генеруванні педагогічних ідей та досягненні наукових цілей;

ПРН15. **Уміння (УМ)** Інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах;

ПРН16. **Уміння (УМ)** Розробляти і застосовувати засоби діагностики академічних досягнень здобувачів вищої освіти;

ПРН20. **Автономія і відповідальність (АіВ)** Навчатись з високим рівнем автономності та самостійності протягом життя;

ПРН21. **Знання (ЗН)** Знати психолого-педагогічні закономірності та особливості вікового й індивідуального розвитку здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища; відбирати найбільш оптимальні форми, методи та засоби організації навчання та виховання студентів з особливими освітніми потребам.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Сутнісна характеристика професійно-педагогічної культури викладача ВНЗ.	2/0/2	Сутність професійно-педагогічної культури. Модель професійно-педагогічної культури. Характеристика концепцій педагогічної культури	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
2.	Професійно-педагогічна культура як система	2/0/2	Компоненти професійно-педагогічної культури. Функції професійно-педагогічної культури. Критерії та рівні професійно-педагогічної культури.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
3.	Педагогічні цінності в структурі професійно-педагогічної культури	2/0/2	Характеристика педагогічних цінностей. Суспільно-педагогічні цінності. Професійно-групові цінності. Індивідуально-особистісні цінності. Професійна позиція педагога.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
4.	Педагогічна культура особистості педагога	2/0/2	Деонтологія як основа професійної культури особистості. Спрямованість особистості педагога як суб'єкта професійної діяльності. Педагогічна культура викладача як система професійних компетенцій.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
5.	Самоосвіта та самовиховання викладача як складові його професійної культури	2/0/2	Культура самоосвіти викладача. Культура самовиховання викладача. Умови особистісного зросту.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
6.	Сутність педагогічної етики.	2/0/2	Професійна етика – невід'ємний компонент моральної культури викладача ВШ. Морально-педагогічна норма як відображення і форма регулювання протиріч у педагогічній діяльності. Загальні категорії професійної етики.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
7.	Принципи педагогічної моралі.	2/0/2	Поняття моральні принципи. Характеристика принципів педагогічної моралі. Принцип педагогічного оптимізму	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
8.	Етика відношень у системі «викладач – студент», «викладач – викладач».	2/0/2	Роль і місце вчинку в моральній діяльності педагога. Культура спілкування педагога в системі моральних відносин. Етичні вимоги до особистості та поведінки вченого	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
9.	Психологічні основи морального виховання та	2/0/2	Формування моральної свідомості. Виховання та самовиховання моральних	Участь в обговоренні

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	самовиховання		почуттів. Формування моральної поведінки.	Індивідуальні завдання

Рекомендована література

Базова

1. Бабич М., Вітвицька С.С. Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу // Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном : збірник наукових праць / за заг. ред. д.п.н., проф. С. С. Вітвицької, к.п.н., доц. Н. М. Мирончук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 77-80.
2. Бондаревская Е. В. Диалог о диалоге педагогических культур / Е. В. Бондаревская, Т. Е. Исаева // Известия Южного отделения Российской академии образования. – Выпуск V. Вопросы методологии современных педагогических исследований: личностно-ориентированный, культурологический, историко-культурный подходы. – Ростов-на-Дону : Изд-во РГПУ, 2003. – С. 99–106.
3. Булах І. С. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів : навчально-методичний посібник / І. С. Булах, Л. В. Долинська. – К. : НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2002. – 114 с.
4. Джелалі, В.О. Психологія вирішення конфліктів [Текст] : навч. посібник / В.О. Джелалі. – К.; Харків : Р.И.Ф., 2006. – 318 с.
5. Евтух М. Б. Культура взаимоотношений : учебник в трех частях / М. Б. Евтух, Т. В. Черкашина. – Черкассы : Издатель Чебаненко Ю. А., 2010. – 340 с.
6. Зайченко І.В. Етика викладача вищої школи.: навчальний посібник / Зайченко І.В., Каленський А.А., Мельничук Т.Ф.; за ред. Проф. І.В. Зайченка. – К.:ЦП»КОМПРИНТ», 2013. – 320с.
7. Зимняя И. А. Педагогическое взаимодействие как проблема психологии образования в высшей школе / И. А. Зимняя // Проблемы психологии образования. – М., 1992. – С. 18–37.
8. Зозуляк-Случик Р.В. Етика соціально-педагогічної діяльності: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Зозуляк-Случик Р.В., Ковбас Б.І.. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2011. – 212с.
9. Исаев И.Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя: Учебное пособие. - М.: Издательский центр "Академия", 2004. - 208 с.
10. Исаева Т.Е. Педагогическая культура преподавателя как условие и показатель качества образовательного процесса в высшей школе. - Ростов – на Дону, 2003.
11. Кан-Калик В. А. Учителю о педагогическом общении / В. А. Кан-Калик. – М. : Просвещение, 1987. – 190 с.
12. Кириленко Т.С. Психологія : емоційна сфера особистості [Текст] : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / Т.С. Кириленко. – К. : Либідь, 2007. – 254 с.
13. Колесникова И. А. Педагогическая реальность в зеркале междисциплинарной рефлексии / И. А. Колесникова. – СПб., 1999. – 146 с.
14. Культура и развитие человека. Очерки философско-методологических проблем. – К. : Наукова думка, 1982. – 285 с.
15. Кучерявый А.Г. Профессиональное самовоспитание будущих педагогов в процессе их целостной подготовки. К., 1999.
16. Левитан К.М. Основы педагогической деонтологии. М., 1994.
17. Москальова Л.Ю. Виховання у майбутніх учителів морально-етичної культури: теоретичний та методичний аспекти. – Мелітополь, 2009.

18. Педагогика и психология высшей школы: Учебное пособие. Под ред. М.В. Булановой-Топорковой. – Ростов н/Д: Феникс, 2006. – 512 с.
19. Общая и профессиональная педагогика: Учебное пособие для студентов, обучающихся по специальности «Профессиональное обучение»: В 2-х книгах / Под ред. В.Д. Симоненко М.В. Ретивых - Брянск: Изд-во Брянского государственного университета, 2003. - Кн.1 - 174 с.
20. Професійна та моральна культура в педагогічній системі : зб. наук.праць / М-во культури і мистецтва України та ін. ; за заг. ред. Г. Є. Гребенюка. – Х.–Луганск : Стиль-Іздат, 2004. – 220 с.
21. Селезнева Е.В. Общение как среда для саморазвития личности. – М., 2002.
22. Семенова А. В. Розвиток професійної компетентності фахівців засобами парадигмального моделювання (інтерактивний тренінг): навчально-методичний посібник / А. В. Семенова. – Одеса : СВД Черкасов М.П., 2006. – 130 с.
23. Скок Г. Б. Как проанализировать собственную педагогическую деятельность: учебное пособие. – 2-е изд. / Г. Б. Скок. – М. : Педагогическое общество России, 2001. – 102 с.
24. Столяренко Л. Д. Педагогическая психология / Л. Д. Столяренко. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. – 544 с.
25. Християнська етика і педагогіка : статті та уроки [Текст] : навч. - метод. посібник / М.В. Жуковський (відп. ред.). – Острог, 2001. – 312 с.
26. Шевченко Л.Л. Педагогическая этика. М., 1998.
27. Шадських Ю.Г. Психологія і педагогіка [Текст] / Ю.Г. Шадських. – Львів, 2005

Допоміжна

1. Більченко Є. Педагогіка як форма буття культури: перспективи діалогу педагогічної та культурологічної парадигми // ШЛЯХ ОСВІТИ . - 2006 . - № 3. - С. 2-5.
2. Бондаренко А. Ф. Беседы с психологом. - К.:Свет, 2003. - 208с
3. Волянук Н. Психологические предпосылки формирования циничности в педагогической профессии //Практична психологія та соціальна робота. - 2010 . - № 8. - С. 1-4.
4. Грачев Г. В. Личность и общество: информационно-психологическая безопасность и психологическая защита. - М.:ПЕР СЭ, 2003. - 304с.
5. Гура, О.І.Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності [Текст] : навч. посібник / О.І. Гура / М-во освіти і науки України. – К. : ЦНЛ, 2005. – 224 с.
6. Дьяченко Э. Духовно-нравственное развитие личности и коррекция психозависимого поведения//Практична психологія та соціальна робота . - 2008 . - № 9. - С. 5-9.2.
7. Жигайло Н.І. Соціальна педагогіка [Текст] : навч. посібник / Н.І. Жигайло. – Львів : Новий світ-2000, 2007. – 256 с.
8. Занюк С.С. Психологія мотивації [Текст] : навч. посібник / С.С. Занюк. – К. : Либідь, 2002. – 304 с.
9. Крылова Н. Б. Культурология образования. - М.:Народное образование, 2000. - 272 с.
10. Кукушин В. С. Введение в педагогическую деятельность : учебное пособие. - Ростов н/Д:МарТ, 2010. - 256 с.
11. Леонтьев Д. А.Психология смысла: природа, строение и динамика смысловой реальности. - М.:Смысл, 2003. - 487с.
12. Мишаткина Т. В. Педагогическая этика. - Ростов н/Д:Феникс, 2004. - 304 с.
13. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посібник / І. Головінський. – К. : Аконтіт, 2003. – 287 с. – 966-7173-29-1.
14. Ткачова Н. О. Ціннісні парадигми освіти. - Х.:Основа, 2005. - 128 с.
15. Федоренко Е.Г. Профессиональная этика. - Киев: Вища шк., Изд-во при Киев. ун-те, 1983. - 216 с.

16. Чепіль М. М. Педагогічні технології : навчальний посібник. - К.: Академвидав, 2012. - 224 с.

Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до семінарських, практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Професійно-педагогічна культура та етика викладача вищої школи» (для магістрантів денної форми навчання за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки») / Укл.: Т.Л. Антоненко –Севєродонецьк: СНУ ім. В. Даля, 2020. – 30 с. (Реєстраційний № 8451) електронне видання.
2. Методичні вказівки до семінарських, практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Професійно-педагогічна культура та етика викладача вищої школи» (для магістрантів заочної форми навчання за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки») / Уклад.: Т.Л. Антоненко. – Севєродонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2020. – 30 с. (Реєстраційний № 8452) електронне видання.

Оцінювання курсу

Розподіл балів, які отримують студенти денної форми навчання

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	45
Завдання до самостійної роботи	35
Залік	20
Разом	100

Розподіл балів, які отримують студенти заочної форми навчання

Виконання семінарських (практичних) завдань	10
Самостійна робота	65
Залік	25
Усього	100 балів

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного

			складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.